

קוֹנְטֵרַס

הַדְרָךְ לְהַצְלָחָה

יְבָאֵר אֶת הַדְרָךְ הַקֶּלֶה בְּיֹתֵר לְהַגִּיעַ לְהַצְלָחָה בְּחַיִּים
— בֵּין בְּרוּחָנִיּוֹת וּבֵין בְּגִשְׁמִיּוֹת, וַיִּחְזַק וַיֵּאֲמֹץ אֶת
הָאָדָם שֶׁנֶּפֶל בְּדַעְתּוֹ, עַד שֶׁנִּדְמָה לוֹ, שֶׁהוּא כָּבֵד לֹא
יִצְלִיחַ בְּחַיָּו, וַיִּרְאֶה לוֹ אֵיךְ שֶׁגַּם הוּא יְכוּל לְהַפְךָ מְזֵלוֹ
וּלְהַצְלִיחַ.

*

בְּנוֹי וּמֵיֶסֶד עַל־פִּי דְבָרֵי

רַבְּנֵי הַקְּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא, אֹר הַגְּנוּז וְהַצֶּפּוֹן,
בּוֹצִינָא קְדִישָׁא עֲלָאָה, אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרְנוּ וְרַבְּנֵנוּ,
רַבֵּי נַחֲמָן מְבַרְסֵלָב, זְכוּתוֹ יִגַן עָלֵינוּ.

וְעַל־פִּי דְבָרֵי תַלְמִידוֹ, מוֹרְנוּ

הַקְּדוֹשׁ, אֹר נִפְלָא, אֲשֶׁר כָּל רַז לֹא אָנִיס לִיָּה

רַבֵּי נִתָּן מְבַרְסֵלָב, זְכוּתוֹ יִגַן עָלֵינוּ,

וּמִשְׁלָב בְּפִסּוּקֵי תוֹרָה, נְבִיאִים, פְּתוּבִים וּמֵאַמְרֵי חֲכָמֵינוּ
הַקְּדוֹשִׁים מְגַמְרָא וּמְדַרְשִׁים וְזֹהַר הַקְּדוֹשׁ.

*

הוֹבָא לְדָפוּס עַל־יְדֵי

חֲסִידֵי בְּרֵסֵלָב

עִיה"ק יְרוּשָׁלַיִם תּוֹכֵב"א

מוהרא"ש נ"י אָמַר: הַדְרֵךְ לְהַצְלָחָה
בְּחַיֵּי הָאָדָם – לְהִיּוֹת מְקַרְב לְצַדִּיק
הָאֱמֶת, וּלְקַיֵּם עֲצוּתוֹ הַקְדוּשׁוֹת
בְּתַמִּימוֹת וּבְפִשְׁטוֹת גְּמוּרָה, וְכָל
מֵה שֶׁהַצַּדִּיק אוֹמֵר יְקַיֵּם בְּלִי שׁוּם
עֲרָמוּמִיּוֹת וְהִטְעָיָה כָּלֵל. זֶה הַדְרֵךְ
לְהַצְלָחָה לְהַצְלִיחַ בְּכָל מַעֲשָׂיו, כִּי
עֲקָר הַצְּלָחַת הָאָדָם הוּא, כְּפִי שְׂשׁוּמַע
בְּקוֹל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת.

(אמרי מוהרא"ש, חלק ב', סימן תעו)

קוּנְטָרַס
הַדֶּרֶךְ לְהַצְלָחָה

א.

צָרִיף שְׁתַּדַּע, אֱהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, אֲשֶׁר עָקַר "הַדֶּרֶךְ
לְהַצְלָחָה" הוּא רַק עַל-יַדֵּי שְׂימָסוֹר עֲצָמוֹ לְגַמְרֵי אֱלִיו
יְתָבְרוּ, וַיִּכְנִיס בְּדַעְתּוֹ, אֲשֶׁר אֵין שׁוּם מְצִיאוֹת בְּלַעְדֵּיו
יְתָבְרוּ כָּלֵל, וְדָבָר גָּדוֹל וְדָבָר קָטָן הַכֹּל מִשְׁגָּח מִמֶּנּוּ
יְתָבְרוּ בְּעֲצָמוֹ, עַד שְׁאֲמָרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (חֲלִין
ז:): אֵין אָדָם נוֹקֵף אֶצְבָּעוֹ מִלְּמַטָּה, אֶלָּא אִם-כֵּן
מְכַרְיָזִין עָלָיו מִלְּמַעְלָה, וְאֲמָרוּ (בְּרֻכּוֹת נח:): אֶפְלוּ רִישׁ
גְּרִיתָא מִן שְׂמִיָּא מִנּוּ לֵיהּ, (אֶפְלוּ מִי שְׂמִמְנָה עַל
הַזְּבָלִים וְעַל הַבְּיוּבִים, שְׁהִיא מְשֻׁרָה קִטְנָה, גַּם זֶה
מִתְמַנֶּה עַל יְדוֹ יְתָבְרוּ); וְאֲמָרוּ (יוֹמָא לח:): בְּשִׁמְךָ
יִקְרָאוּךָ וּבְמִקוֹמְךָ יוֹשִׁיבוּךָ, אֵין אָדָם נוֹגֵעַ בְּפִמָּה שְׂמוּכָן
לְחִבְרוֹ, וְאֵין מְלָכוֹת נוֹגְעַת בְּחִבְרָתָהּ; וְעַל-כֵּן תִּכְף-וּמִיד

כְּשֶׁתִּבְרַרְנָה לָךְ יְדִיעוֹת אֱלוֹ, כְּבָר לֹא תִקְנֶא בְּשׁוּם
 בְּרִיָּה שְׁבַעְעוֹלָם, וּכְבָר לֹא תִפְחַד פֶּן וְאוּלַי מִיִּשְׁהוּ יְכוּל
 לְקַחַת דְּבַר הַשֵּׁיף לָךְ, כִּי אַתָּה יוֹדֵעַ, אֲשֶׁר הַכֹּל מִמְּנוֹ
 יִתְבָּרֵךְ, וּמֵה שְׁמִיעֵד לָךְ לֹא תוּכַל שׁוּם בְּרִיָּה לְגַעַת,
 וְיְדִיעוֹת אֱלוֹ הֵן "הַדְרָף לְהַצְלָחָה" לְהַצְלִיחַ בְּחַיֵּיו, כִּי
 כָּל אִי הַהַצְלָחָה שֶׁל הָאָדָם הִיא רַק מִפְּנֵי שְׁנַעְתָּק לְגַמְרֵי
 מִמְּנוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְאִין אֶמוּנָתוֹ שְׁלֵמָה בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, אֲשֶׁר
 עַל-יְדֵי-זֶה נוֹפֵל וְנִכְנָס בְּקִטְנוֹת הַדַּעַת, וּמִתְבַּלְבֵּל מְאֹד,
 וְנִדְמָה לוֹ שְׁכָל אֶחָד יְכוּל לְקַחַת דְּבַר הַשֵּׁיף לוֹ, אוֹ דְבַר
 הַמִּיעֵד לוֹ, וּמִזֶּה בָּאִים לוֹ כָּל הַפְּחָדִים הַיִּתְרִים, וְכֵן
 גָּדַל חֲלִישׁוֹת הַדַּעַת וְעִגְמַת הַנַּפֶּשׁ, וְנַעֲשֶׂה בְּאַמַּת רַע
 מְזֹל (שְׁלִימְזֹל), כִּי הַמְזֹל וְהַהַצְלָחָה תְּלוּיִים רַק בְּדְבַר
 זֶה — שְׁמַדְבֵּק עֲצָמוֹ בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, וַיֵּשׁ לוֹ בְּטָחוֹן חֲזָק
 וְלֵב אֲמִיץ, וְאִינוֹ מִתְיָרָא וְאִינוֹ מִתְפַּחַד מִשׁוּם בְּרִיָּה
 שְׁבַעְעוֹלָם. וְאִזּוֹ כְּשֶׁתִּהְיֶה חֲזָק בְּכָל זֶה, עָלֶיךָ לְדַעַת, כִּי
 זֹהוּ "הַדְרָף לְהַצְלָחָה", וְתַצְלִיחַ תָּמִיד דְּרַכְךָ; אֲשֶׁרִי
 הַמְּכַנִּים יְדִיעוֹת אֱלוֹ הֵיטֵב בְּלִבְבוֹ, וַיִּצְלִיחַ תָּמִיד דְּרַכּוֹ.

ב.

צָרִיךְ שְׁתַּדַּע, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, אֲשֶׁר רַב הַצְרוֹת
 שֶׁהָאָדָם גּוֹרֵם לְעֲצָמוֹ בְּזֶה הָעוֹלָם הֵן רַק עַל-יְדֵי
 שְׁמַפְקִיר אֶת דְּבוּרוֹ, וּמְדַבֵּר כָּל הָעוֹלָה עַל רוּחוֹ,

הַדְרֵךְ לְהַצְלָחָה

רפ"ט

וּכְמַעַט שְׂאִין צָרָה שֶׁהִסְתַּבֵּךְ בָּהּ הָאָדָם, שְׁלֹא הִיְתָה מִפְּגָם הַדְּבוּר — שְׂדֵבֵר מָה שְׁלֹא הָיָה צְרִיךְ, אוֹ הַפְּלִיט מִפִּיּוֹ בְּשַׁעַת כַּעֲסוֹ אֵיזָה דְּבוּר נֶגְדַּ זְלָתוֹ, אֲשֶׁר זֶה גָרַם לוֹ עֲכָשׁוֹ לְכָל הַמְּתִיחוֹת, הַצָּרוֹת וְהִיסוּרִים, וּכְבָר אָמַר הַחֶכֶם: "כְּשֶׁאֲנִי מְדַבֵּר דְּבָר, הוּא מוֹשֵׁל בִּי, וּכְשֶׁאֲנִי מְדַבֵּר, אֲנִי מוֹשֵׁל בּוֹ"; וְאָמַר: "כְּשֶׁאֲנִי מְדַבֵּר, יְכוּל לְהִיּוֹת שְׂאֵתְחָרֵט, וּכְשֶׁאֲנִי מְדַבֵּר לֹא אֶתְחָרֵט"; כִּי הַדְּבוּר עַל זְלָתוֹ הוּא מוּמוֹ, וְגוֹרֵם לוֹ כָּל מִינֵי צָרוֹת וְיִסּוּרִים, וְעַל-כֵּן אִם אַתָּה רוֹצֵה לְהַגִּיעַ אֶל "הַדְרֵךְ לְהַצְלָחָה", רֵאֵה לְשֹׁמֵר מְאֹד עַל דְּבוּרְךָ, וְתַעֲשֶׂה לְעֲצֻמְךָ טֹבַע שְׁנֵי — לְשֵׁתְךָ, וּכְמֵאֵמַר הַחֶכֶם: "אִם תִּרְבֶּה לְהַחְרִישׁ וּלְשַׁמֵּעַ, תִּיָּפֶה חֲכַמְתְּךָ וְתִמְעֵיט אֲשַׁמְתְּךָ"; וְאָמַר: "הַמְעַט דְּבָרֶיךָ וַיִּמְעָטוּ שְׂגִיאוֹתֶיךָ"; וְזֶה הִיסוּד וְהַעֲקָר בְּ"הַדְרֵךְ לְהַצְלָחָה" בְּחַיֵּי הָאָדָם, וְאִם הָיָה בְּגַי-אָדָם יוֹדְעִים אֵילֹו צָרוֹת וְיִסּוּרִים הֵם יְכוּלִים לְמַנֵּעַ עַל-יַדֵּי מַדַּת הַשְּׁתִיקָה, הָיָה מְרַגְּלִים עֲצָמָם תָּמִיד לְדָם וּלְשֵׁתְךָ לְמַחְרָפֵי נַפְשָׁם וּלְמַבְזִיָּה, הֵן הַבְּעַל הָיָה שׁוֹתֵק לְאִשָּׁה, וְהֵן הָאִשָּׁה הִיְתָה שׁוֹתֵקָת לַבְּעַל, וְכֵן הָיָה יְכוּלִים לְמַנֵּעַ כָּל מִינֵי מְרִיבוֹת וְחַפּוּכִים, וְכּוֹחִים וְקַטְטוֹת, וְכֵן אַחַד עִם חֲבֵרוֹ, וְהָיָה יְכוּלִים לְחִיוֹת חַיִּים מְאֻשָּׁרִים. וְאָמַר הַחֶכֶם: "לֹא תוּכַל לְהִלָּחֵם עִם נָבֵל כְּמוֹ שֶׁתְּחַרִּישׁ לוֹ"; וְאָמַר: "אַל תִּרְבֶּה לְדַבֵּר, וַיִּמְעָטוּ חֲטָאֶיךָ"; כִּי

כְּשֶׁאָדָם מִפְקִיר אֶת פִּיּוֹ, וּמְדַבֵּר כָּל הָעוֹלָה עַל רוּחוֹ,
 לְבִסּוֹף בָּא לְיַד קְלָלוֹת וּמְרִיבוֹת, צְעָקוֹת וּכְפוּחִים, וְזֶה
 גּוֹרֵם אַחֲרֵי-כֵן לְקַטְטוֹת וּלְשִׁנְאָה, וּמְרִים לוֹ הַחַיִּים מְאֹד;
 וְעַל-כֵּן זָכוֹר, אֲהוּבִי, בְּנֵי הַיֶּקֶר, כִּי "הַדְרָף לְהַצְלָחָה"
 הִיא מִדַּת הַשְּׁתִיקָה, וּבִפְרָטִיּוֹת דְּבָרִים נִסְתָּרִים שְׁלֶךְ, אֵל
 תְּגִלָּה לְאֵף אֶחָד בְּעוֹלָם, וּכְמֵאֲמַר הַחֶכֶם: "טוֹב שֶׁתִּשְׁמַר
 אֶתֶּה סוּדֶךָ, וְלֹא יִשְׁמְרֶהוּ אַחֲרֶיךָ"; וְאָמַר: "כְּשֶׁתִּצְפֹּן
 סוּדֶךָ, טוֹב לְךָ מִשִּׁיִּצְפְּנֶהוּ זוּלָתְךָ"; וְלַעוֹלָם אֵל תִּתְּמִין
 לְזוּלָתְךָ עִם סוּדֶךָ, וְאִז תִּלְךָ לְבִטָּח דְרָכְךָ, וְלֹא תִצְטָרֵךְ
 לְפַחַד מְשׁוּם בְּרִיָּה שֶׁבְּעוֹלָם, כִּי תִתְּכֶּה-וּמִיד מִי שֶׁמִּפְקִיר
 אֶת דְּבוּר פִּיּוֹ, וּמְגַלֶּה עֲנִיָּנוֹ לְזוּלָתוֹ, כְּכֹר חֵי עִם פְּחָדִים
 — מַה יִּהְיֶה?! וּפֶן וְאוּלַי הֵהוּא יִפְרָסְמוּ?! אוֹ אוּלַי
 עֲכָשׁוּ הוּא יִזְרֹז עֲצָמוֹ לְחֶטֶף מִמֶּנִּי עֲנִיָּנוֹ?! וְכִדּוּמָה
 בְּלְבוּלִים וּדְאָגוֹת וּפְחָדִים כְּאֵלוֹ שֶׁהֵם הַשַּׁעַר וְהַדְרָף
 לְכַשְׁלוֹן בְּחַיִּים; וְעַל-כֵּן, אֲהוּבִי, בְּנֵי הַיֶּקֶר! אִם אֶתֶּה
 רוֹצֵה לְהַצְלִיחַ בְּחַיֶּיךָ, וְאֶתֶּה רוֹצֵה לְהַגִּיעַ אֶל "הַדְרָף
 לְהַצְלָחָה", רְאֵה לְשִׁמּוֹר אֶת דְּבוּר פִּיךָ עַד מְאֹד, יוֹתֵר
 מֵאֲשֶׁר אֶתֶּה שׁוֹמֵר עַל מְמוֹנְךָ, וּכְמֵאֲמַר הַחֶכֶם: "רְאוּי לוֹ
 שִׁיחַמַל עַל דְּבוּרוֹ, יוֹתֵר מִחִמְלָתוֹ עַל מְמוֹנוֹ"; וְאָמַר:
 "תִּקַּל בְּעֵינֶיךָ הוֹצָאת מְמוֹנְךָ מֵהוֹצָאת דְּבָרֶיךָ"; עַד
 כְּדִי כֵן הִזְהִירוּ הַחֶכְמִים הַקְּדוּמוֹנִים עַל זְהִירוֹת הַדְּבוּר,
 שְׁזֶה מְבִיא לְאָדָם הַצְלָחָה בְּכָל עֲנִיָּנוֹ, וְאָמְרוּ: "מִמּוֹפְתֵי

הַחֲכָמִים — מְעוֹט הַדְּבָרִים, וּמְמוֹפְתֵי הַסְּכָלִים — רַב הַדְּבָרִים; וְאִם תִּכְנִיֵּס אֶת כָּל זֶה בְּלִבְךָ וּבְדַעְתְּךָ, וְתַחֲזֹר עַל כָּלָלִים אֱלוֹ, אַז תִּדַע, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, שְׂאֵתָה הוֹלֵךְ עַל "הַדְרָךְ לְהַצְלָחָה", וְתִהְיֶה שְׂמוֹר מִכָּל רַע, וְתִצְלִיחַ בִּימֵי חַיֵּי הַבְּלָךְ, וְתִנָּצֵל מִכָּל פְּגַע רַע שֶׁבְּעוֹלָם.

ג.

צָרִיךְ שְׂתַדַּע, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, כִּי טֹבֵעַ כָּל אָדָם לְהִתְעַצְבֵּן וּלְבוֹא לִיְדֵי כַּעַס וּקְפִידוֹת בְּכָל יוֹם וַיּוֹם מִחֲדָשׁ, כִּי אֵין לָךְ אָדָם שֶׁלֹּא עוֹבְרִים עָלָיו בְּכָל יוֹם וַיּוֹם צָרוֹת, יִסּוּרִים וְעֲגָמַת נַפְשׁ חֲדָשִׁים, מֵה שֶׁלֹּא עָבַר עָלָיו יוֹם לִפְנֵי כֵן, וְזֶה מְכַנֵּס אוֹתוֹ לְמִתְחִים וּלְעֲצָבָנוֹת, וּמִתְעַצְבֵּן וְנִעְשָׂה כַּעֲסָן גָּדוֹל, עַד שֶׁיֵּשׁ בְּנֵי-אָדָם שֶׁנִּפְלוּ כְּבָר כָּל-כֶּף בַּמִּדָּה הַמְּגַנָּה הַזֹּאת שֶׁל כַּעַס, שֶׁהֵם מְמַשׁ רוֹצְחִים וּמְטִילִים אִימָה יְתָרָה בְּבִיתָם — הֵן עַל הָאִשָּׁה, הֵן עַל הַיְלָדִים, וְהֵן הַחֲבָרִים פּוֹרְשִׁים מֵהֶם, כִּי רוֹאִים אֶת כַּעֲסָם וּרְצִיחָתָם, וְאֵזִי מְמַשׁ פּוֹחָדִים מֵהֶם, וְזֶה עֵקֶר הַדְרָךְ לְכַשְׁלוֹן בַּחַיִּים — כְּשֶׁאָדָם תָּמִיד כַּעֲסָן וְקִפְזָן, לֹא-כֵן מִי שֶׁמְרַגֵּיל אֶת עַצְמוֹ בְּמִדַּת הַסְּבָלָנוֹת וְאֲרִיכוֹת אַפִּים — שֶׁתָּמִיד הוּא סוֹבֵל, וְאֵינוֹ קוֹפֵץ לְכַעַס, וּמִכָּל שֶׁכֵּן שֶׁאֵינוֹ חוֹלֵק אוֹ רַב עִם שׁוֹם בְּרִיָּה, אֵזִי זֶה "הַדְרָךְ לְהַצְלָחָה", וְתָמִיד יִצְלִיחַ, כִּי מִדַּת הַסְּבָלָנוֹת וְאֲרִיכוֹת

אֲפִים — לְהֶאֱרִיף אִפּוֹ עַל כָּל מֵה שֶׁעוֹבֵר עָלָיו, הִיא מִהֲמַדוּת הַיְקָרוֹת בְּיוֹתֵר שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לְהַרְגִיל אֶת עַצְמוֹ בָּהֶן, וְכַמְעַט שָׂאֵי אֶפְשָׁר לְעֵבֹר אֶת זֶה הָעוֹלָם בְּלִי מִדָּה זוֹ, כְּפִי תַקְּףָה הַצָּרוֹת וְהִיסוּרִים שֶׁעוֹבְרִים עַל כָּל אֶחָד בְּחַיָּיו, וְכָל מִי שֶׁזוֹכֶה לְהִיּוֹת סִבְלָן בְּיוֹתֵר, הוּא מְצָלִיחַ בְּחַיָּיו בְּיוֹתֵר, וְאָמַר הַחֲכָם: "אֵין גְּבוּרָה כִּהַתְּאַפְקוֹת"; בְּזֶה שֶׁהָאָדָם זוֹכֶה לְהַתְּאַפֵּק, וְאֵינוֹ קוֹפֵץ לְכַעַס עַל זַלְתּוֹ, זֶה עֹקֵר גְּבוּרַת הַגְּבוּר, וְרַק בְּזֶה נִקְרָא גְבוּר, כְּמֵאֵמַר הַתַּנָּא (אָבוֹת ד): אֵיזְהוּ גְבוּר הַכּוֹבֵשׁ אֶת יְצֵרוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (מְשָׁלִי טז, לב): "טוֹב אָרֶךְ אֲפִים מִגְּבוּר, וּמִשָּׁל בְּרוּחוֹ מְלַכְד עִיר"; כִּי בְּזֶה שֶׁהָאָדָם זוֹכֶה לְכַבֵּשׁ אֶת כַּעְסוֹ, אֵף שֶׁרְאוּי לוֹ לְכַעַס, בְּזֶה לְבַד הוּא הַגְּבוּר הַגָּדוֹל בְּיוֹתֵר, כְּמוֹ גְבוּר שְׁלוֹכְד עִיר גְּדוֹלָה, וְזֶה שֶׁכּוֹבֵשׁ כַּעְסוֹ וְחֲרוֹן אִפּוֹ, הוּא יוֹתֵר גְּדוֹל מִגְּבוּר שֶׁכּוֹבֵשׁ עִיר שְׁלֵמָה, וְאָמַר הַחֲכָם: "בְּאָרֶךְ אֲפִים רַבּוּ הָעוֹזְרִים"; וְזֶה עֹקֵר "הַדְרֵךְ לְהַצְלָחָה", כִּי אָדָם שֶׁהוּא סִבְלָן כָּלֵם אוֹהֲבִים אוֹתוֹ וְעוֹזְרִים לוֹ, וְכֵן לְאָדָם בְּעַצְמוֹ יֵשׁ מִזֶּה שְׁלוֹת הַנֶּפֶשׁ, כְּמֵאֵמַר הַחֲכָם: "בְּאָרֶךְ אֲפִים תִּנּוּחַ הַנֶּפֶשׁ"; וְהוּא תָּמִיד מִיֵּשֵׁב; וְעַל-כֵּן, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיְקָר, אִם אַתָּה רוֹצֶה לְהַצְלִיחַ בְּחַיֶּיךָ, הַרְגֵל עֲצֹמָךְ בְּמַדַּת הַסִּבְלָנוּת יְהִיֶּה אִיךָ שְׂיֵהֶיָה, וְאֵף שֶׁעוֹבְרִים עָלֶיךָ מְשַׁבְּרִים וְגָלִים, צָרוֹת וְיִסוּרִים, מְרִירוֹת, קִטְנוֹת וְדִינִים,

אָתָּה רְאֵה לְהִיּוֹת רַק סְבָלָן, וְאִזּוּ דִּיקָא תִּצְלִיחַ בְּחַיֵּיךְ,
 וְאָמַר הֶחָכֵם: "מִי שְׁאִינוּ מוֹשֵׁל בְּכַעְסוֹ, אֵין שְׂכָלוֹ
 שְׁלָם"; כִּי אָדָם שֶׁהוּא סְבָלָן, זֶה מוֹרָה שֶׁהוּא מִיִּשְׁב
 בְּדַעְתּוֹ, וְדְבוּק בְּחַי הַחַיִּים, וְאִינוּ יָרָא מְשׁוּם בְּרִיָּה
 שְׁבַעֲוֹלָם, כִּי תַמִּיד שָׁם לְפָנַי עֵינָיו אֶת אֲמַתַּת מְצִיאֹתוֹ
 יִתְבָּרֵךְ, וְיִמִּי שֶׁהוּא סְבָלָן, בְּזֶה בְּעַצְמוֹ הוּא כּוֹבֵשׁ וּמְנַצֵּחַ
 אֶת כָּלֵם, וְכִמְאֹמֵר הֶחָכֵם: "מִי שְׁאִינוּ מוֹשֵׁל בְּכַעְסוֹ, כָּל
 שְׁפָן שְׁאִינוּ מוֹשֵׁל בְּזִלְתּוֹ"; כִּי הַכַּעְסֵן וְהַקְּפָדֵן בּוֹעֲרֵת
 בּוֹ הַרְצִיחָה, וְשׁוֹכַח בֵּין כָּף מַעְצָמוֹ, וְהוּא רוֹצֵה לְנַצֵּחַ
 אֶת זִלְתּוֹ, וְאִזִּי — זֶה וְזֶה לֹא עָלְתָה בְּיָדוֹ, הֵינּוּ — הֵן
 שְׁאִינוּ מְצַלִּיחַ עִם עַצְמוֹ, מֵאַחַר שֶׁהוּא תַמִּיד עָסוּק עִם
 אֲחֵרִים, וּמְכַל שְׁפָן שְׁאִינוּ יְכוּל לְנַצֵּחַ אֶת זִלְתּוֹ, כִּי דְבָר
 זֶה בְּלִתי אֶפְשָׁרִי בְּכַח, אֲבָל כְּשֶׁאָדָם סְבָלָן, וְנִדְמָה בְּכָל
 פַּעַם כְּאִלוֹ מְנַצְחִים אוֹתוֹ וּמְכַנְיְעִים אוֹתוֹ, וְהוּא סוֹבֵל
 הַכֹּל, פְּתֹאֵם עוֹבֵר עַל הַכֹּל, וְכָלֵם מְשִׁתּוּמְמִים אֵיךְ זָכָה
 לְנַצֵּחַ, וְהַכֹּל רַק הוֹדוֹת מִדַּת הַסְּבָלָנוֹת שָׁבוּ; וְעַל־כֵּן
 זָכַר, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיְקָר! "הַדְרֵךְ לְהַצְלָחָה" הִיא רַק
 סְבָלָנוֹת, וְלִהְפוֹךְ — הַכַּעַס וְהַקְּפִידוֹת, סוֹפֵן לְחַרְטָה.

ד.

צָרִיךְ שְׁתַּדַּע, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיְקָר, אֲשֶׁר מִי שְׁזוֹכָה
 לְאַטֵּם אֶת אֲזַנָּיו מֵעֵינָיו הָעוֹלָם הַזֶּה, הוּא דִּיקָא חַי

חיים טובים (עין ספורי-מעשיות, מעשה יג, יום ב'), כי כל
החסרונות שיש לאדם, הן רק כששומע מה שקורה
בעולם, ועל-ידי-זה נכנסים בו פחדים יתרים, או
קנאה שמקנא בזלתו, אבל תכף-ומיד כשרק אוטם
אזניו מהבלי העולם הזה, ומכניס באזניו רק קול
הקדוש-ברוך-הוא, הינו מכל דבר מקבל רמזים אליו
יתברך איך להתנהג, וכן מכניס באזניו דברי תורה
ואמונת חכמים ודבריהם, על-ידי-זה דיקא זוכה לחיות
חיים טובים ונעימים, אבל כשמפקיר את אזניו ושומע
כל הבלי העולם הזה, וכל מה שכל נואף וחסר דעה
אומר וכותב, על-ידי-זה נכנסים בו פחדים יתרים,
וחזיו ממרמרים עד מאד, ועל-כן הזהירונו חכמינו
הקדושים עד מאד על קדשת האזנים, עד שאמרו
(פתבות ה.): "ויחד תהיה לה על אונך" (דברים כג, יד),
אל תקרי אונך, אלא — על אונך, שאם ישמע אחד
דבר שאינו הגון יניח אצבעו באזניו; ואמרו (שם):
מפני מה האזן כלה קשה והאליה רכה? שאם ישמע
אדם דבר שאינו הגון, יכוף אליה לתוכה; ועל-כן
כשתרגיל עצמך, אהובי, בני, לשמר מאד את אונך
לבב תשמע הבלי הבלים, מה שכל מטמטם מפטפט,
על-ידי-זה דיקא תחיה חיים טובים ונעימים; ועל-כן
אמרו חכמינו הקדושים (שם): אל ישמע אדם לאזניו

הַדְרֵךְ לְהַצְלָחָה

רצה

דְּבָרִים בְּטָלִים, מִפְּנֵי שֶׁהֵן נִכוּוֹת תְּחִלָּה לְאִיבָרִים, כִּי תִקְף־וּמָיֵד כְּשֶׁאָדָם שׁוֹמֵעַ כָּל מִינֵי פִטְפוּטֵי דְבָרִים בְּטָלִים, נִכְנָסִים בּוֹ קִנְיָה וְשִׁנְיָה וּפְחָדִים יְתָרִים, וְאַשֶׁר כָּל זֶה הוּא הוּא הַדְרֵךְ לְכַשְׁלוֹן בְּחַיִּיו, מֵה שְׂאִין כֵּן כְּשֶׁאָדָם זֹכֶה לְשִׁמּוֹר עַל אֲזַנָּיו, וּמִטָּה אוֹתָן רַק אֵל הַתּוֹרָה וְאֵל הַחֻכְמִים הָאֱמִתִּיִּים, וְאִינוּ נוֹטֵה מִדְּבָרֵיהֶם כִּהוּא זֶה, זֶה עֶקֶר "הַדְרֵךְ לְהַצְלָחָה" בְּחַיִּים, וְדָבָר זֶה הוּא עֶקֶר גָּדוֹל בְּחַיֵּי הָאָדָם וּבְהַצְלָחָתוֹ בְּזֶה הָעוֹלָם וּבְעוֹלָם הַבָּא — כִּפִּי שְׂמִטָּה אֲזַנָּיו רַק אֵל דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, וְאֵל דְּבָרֵי הַחֻכְמִים הָאֱמִתִּיִּים, וְסוֹתָם אֲזַנָּיו מִכָּל תְּאוֹוֹת הָעוֹלָם הַזֶּה וְהַבְּלָיו, וּמִכָּל שֶׁכֵּן כִּפִּי שְׂאִינוּ מִטָּה אֲזַנָּיו לְשִׁמְעַ אֵל כּוֹפְרִים מִיָּנִים וְאַפִּיקוֹרְסִים, אֲזַ מְצָלִיחַ, וְעַל זֶה יֵשׁ בְּחִירָה, כִּי אִינוּ מִכְרַח לְשִׁמְעַ מֵה שְׂכָל מְנוּל וְנוֹאֵף, מִשְׁקֵץ וּמִתְעַב מְדַבֵּר נִגְדוֹ יִתְבָּרַךְ וְנִגְדַת הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, וּכְבָר אָמַר הַחֻכָּם: "מִי שֶׁלֹּא רוֹצֵה לְשִׁמְעַ, יֵאָטֵם אֲזַנָּיו"; כִּי בְּזֶה יֵשׁ בְּחִירָה חֲפָשִׁית לְאָדָם, וּבְכֻלָּל, טוֹב מְאֹד לְהִיּוֹת רָגִיל לְבָרַח מִכָּל מִינֵי בְּנֵי-אָדָם, וְלֹא לְחַפֵּץ דִּיקָא לְשִׁמְעַ מֵה שֶׁהֵם מִפְּטָפְטִים, וְאָמַר הַחֻכָּם: "מִי שֶׁאֲזַנָּיו גְּדוּלוֹת, הוּא כִּסִּיל וּבַעַל נְבָלוֹת"; כִּי מֵה לֵךְ לְתַחֵב רֵאשָׁף, וְלְשִׁמְעַ מֵה שְׂכָל אֶחָד מְדַבֵּר, אֲשֶׁר זֶהוּ סִימָן שֶׁל שׁוֹטֵה, כִּי מִי שֶׁאֲזַנָּיו גְּדוּלוֹת, סִימָן שֶׁהוּא טָפֵשׁ, כִּי הַחֻכָּם לֹא יֵלֵךְ לְשִׁמְעַ

מה ששאר בני־אדם מדברים, רק כשצריך לידע משהו, יבואו ויספרו ויגידו לפניו, אבל זלת זאת אינו צריך להתערב כלל, וטוב מאד להרגיל עצמו לדם ולשתק תמיד, ורק מה שביבואו ויספרו לפניו, את זה ישמע ולזה יאזין, ואמר החכם: "הבורא יתברך יצר לנו שתי אזנים ולשון אחת, כדי שנשמע יותר ממה שנדבר"; וזהו עקר הצלחת החיים בזה העולם; אשרי מי שמטה אזניו אל דברינו, ואז יגיע אל "הדרך להצלחה", ויהיה טוב לו בזה ובכא.

ה.

צריך שתדע, אהובי, בני היקר, אשר עקר השלמות שהאדם שצריך לזכות להגיע אליה בזה העולם, ועקר "הדרך להצלחה" הוא — שיקדש ויטהר את עיניו, הינו שירגיל את עצמו להסתכל על כל דבר שרואה לפני עיניו על החיות אלקות שבתוך אותו הדבר, כי באמת אין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל, והוא יתברך מחיה, מהיה ומקים את כל הבריאה בלה, אף כדי שתהיה בחירה ונסיון וכו', וכדי שיהיה קיום לעולם וכו', צמצם את עצמו כביכול הקדוש־ברוך־הוא בתוך זה הדבר שאתה רואה לפני עיניך — הן בידומם, הן בצומח, הן בחי והן במדבר, ועל־כן תכף־ומיד

הַדְרֵךְ לְהַצְלָחָה

רצו

כְּשֶׁתִּרְגֵּיל אֶת עֲצֻמְךָ לְהִסְתַּכֵּל בְּפָנִימִיּוֹת הַדְּבָר הַמְּחִיָּה, מִהוּיָה וּמְקַיֵּם אֶת הַדְּבָר שֶׁהוּא אֲמַתַּת מְצִיאוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ, עַל-יְדֵי-זֶה תִּזְכֶּה לְהַגִּיעַ אֶל "הַדְרֵךְ לְהַצְלָחָה", כִּי כָּבֹד אָמַר הַחֶכֶם: "אֵין לָךְ אֵיבָר מֵאֵיבָרֵי הָאָדָם שֶׁיִּגְרָם לוֹ מְכָשׁוּל כְּמוֹ הָעֵינַיִם"; כִּי כְּשֶׁאָדָם אֵינוֹ מִסְתַּכֵּל עַל הַחַיּוֹת אֱלֻקוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּכָל דְּבָר, עַל-יְדֵי-זֶה בָּא לְיַדֵּי מְכָשׁוּל, וְעַקֵּר הַמְּכָשׁוּל — כְּשֶׁאָדָם מְהַרְהֵר הַרְהוּרִים רָעִים, וְהוֹלֵךְ אַחַר הַבֵּל הַיְפִי, שָׁזֶה מְבִיא אוֹתוֹ לְיַדֵּי חֲטָאִים וְעוֹנוֹנוֹת וּפְשָׁעִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (סִנְהֶדְרִין מֵה): אֵין יֵצֵר הָרַע שׁוֹלֵט, אֶלָּא בְּמָה שֶׁעֵינָיו רוֹאוֹת; וְאָמְרוּ (בְּרֻכּוֹת יב:): "אַחֲרֵי עֵינֵיכֶם" (בְּמִדְבָר א, לט) — זֶה הַרְהוּר עֲבָרָה, כִּי הָעֵינַיִם רוֹאוֹת וְהַלֵּב חוֹמֵד וְכָלִי הַמַּעֲשֶׂה גּוֹמְרִים; עַל-כֵּן אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים בְּמִדְרָשׁ (בְּמִדְבָר רַבָּה י, ו): מָה רָאָה הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא לְשָׂאֵל מִיִּשְׂרָאֵל הַלֵּב וְהָעֵינַיִם שֶׁיְהִיוּ אַחֲרָיו? לְפִי שֶׁהָעֲבָרָה תְלוּיָהּ בָּהֶן — הָעֵינַיִם רוֹאוֹת אֶת הַזּוֹנוּהַ, וְהַלֵּב מְהַרְהֵר אַחֲרֶיהָ וְכוּ', עֵינַיִן שָׁם; וְאָמַר הַחֶכֶם: "לֹא יִפְלוּ הַרְגָלִים, כִּי אִם לְאַשְׁמַת הָעֵינַיִם"; כִּי עַל-יְדֵי שֶׁהָאָדָם מִסְתַּכֵּל בְּדַבְרֵי נְאוּף וְחֻשָּׁק, עַל-יְדֵי-זֶה יִפֹּל בְּפֶחַ שָׂאֵין לוֹ תְקוּמָה, וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּבֵא בְתָרָא נז:): "עֲצֵם עֵינָיו מִרְאוֹת בְּרַע" (יִשְׁעִיָּה לֵג, טו), זֶה שֶׁאֵינוֹ מִסְתַּכֵּל בְּנָשִׁים בְּשָׁעָה שֶׁעוֹמְדוֹת עַל הַכְּבִיסָה,

כִּי אִז גּוֹפֵן מְגַלָּה; וְעַל-כֵּן אָמַר הַחֲכָם: "לֹא יִתְחַרֵּט
 מִי שֶׁעוֹצֵם עֵינָיו"; כִּי כִשְׂאָדָם מְרַגֵּיל אֶת עַצְמוֹ לְעַצֵּם
 וְלִסְתָּם אֶת עֵינָיו מִהַבְּלֵי הָעוֹלָם הַזֶּה, וּמִסְתַּכֵּל בְּכָל
 דְּבָר רַק עַל אֲמַתַּת מְצִיאֹתוֹ יִתְבַרֵּךְ, וַיִּוֹדַע שֶׁהַקְדוֹשׁ-
 בְּרוּךְ-הוּא מְחַיֶּה, מְהִיָּה וּמְקַיֵּם אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כְּלָה,
 וְתָמִיד מְשִׁתַּקֵּק אַחֲרָיו יִתְבַרֵּךְ, עַל-יְדֵי-זֶה אֵף פַּעַם לֹא
 יָבוֹא לִיְדֵי עֲבָרָה, וְזֶה עֵקֶר "הַדְרָךְ לְהַצְלָחָה" לְהַצְלִיחַ
 בְּחַיָּיו, כִּי אָמַר הַחֲכָם: "אֶל עֵינַיִם עוֹרוֹת לֹא יֵאִירוּ
 הַמְּאוֹרוֹת"; הֵינּוּ מִי שֶׁאֵינּוּ רוֹצֵה לְהִסְתַּכֵּל עַל רוּחַנִּיּוֹת
 חַיּוֹת אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבַרֵּךְ, אִז לֹא יִהְיֶה לוֹ אוֹר, וּלְהַפּוֹךְ —
 "הַדְרָךְ לְהַצְלָחָה" — מִי שֶׁמְרַגֵּיל אֶת עַצְמוֹ לְהִסְתַּכֵּל
 רַק עַל חַיּוֹת אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבַרֵּךְ, וְעַל-יְדֵי-זֶה יִזְכֶּה שֶׁתִּתְגַּלֶּה
 אֵלָיו אֲמַתַּת מְצִיאֹתוֹ יִתְבַרֵּךְ, כִּי בְּמָה שֶׂאָדָם מִסְתַּכֵּל
 — זֶה יִרְאֶה, וְאִם יִשְׁתַּדֵּל לְרִאוֹת רַק בְּרוּחַנִּיּוֹת חַיּוֹת
 אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבַרֵּךְ, אִז יִרְאֶה אֲמַתַּת מְצִיאֹתוֹ יִתְבַרֵּךְ וַיִּנְצֵל
 מִכָּל רַע, וְזֶה עֵקֶר "הַדְרָךְ לְהַצְלָחָה"; וְעַל-כֵּן, אֶהוּבֵי,
 בְּנֵי הַיְקָר, רִאֵה לְהִשְׁתַּדֵּל לְהִסְתַּכֵּל בְּכָל דְּבָר עַל חַיּוֹת
 הָאֱלֻקוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּכָל דְּבָר, וְאִז תִּגִּיעַ אֶל "הַדְרָךְ לְהַצְלָחָה"
 בְּחַיֶּיךָ.

הַדְרֵךְ לְהַצְלָחָה

רצט

.1

צָרִיךְ שְׁתַּדַּע, אֶהוּבִי, בְּנִי, שְׁעַקֵּר "הַדְרֵךְ לְהַצְלָחָה" הוּא רַק לְהַכְלִיל בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, וּלְהַרְגִיל אֶת עֲצֻמוֹ לְהַמְשִׁיךְ אֶת רְצוֹנוֹ וְכִסּוּפוֹ רַק אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, וְלֹא לְהַתְפַּעֵל — לֹא מְעַנְיּוֹת וְלֹא מְעַשִּׁירוֹת, רַק יַדַּע שֶׁהוּא בְּיַדוֹ שֶׁל הַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְדוֹשִׁים (קְדוּשֵׁין פּב:) : אֵין עֲנִיּוֹת מִן הָאֲמֵנוֹת, וְאֵין עֲשִׁירוֹת מִן הָאֲמֵנוֹת, אֲלֵא לְמִי שֶׁהֶעֱשָׂר שְׁלוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (חֲגִי ב, ח) : — "לִי הַכֶּסֶף וְלִי הַזֶּהָב"; וְעַל-כֵּן "הַדְרֵךְ לְהַצְלָחָה" הִיא רַק לְהַרְגִיל אֶת עֲצֻמוֹ לְבַטֵּל אֶת כָּל יִשׁוּתוֹ אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, וַיַּדַּע שֶׁהוּא תְלוּי בְּיַד הַיְיָ"ה בְּרוּךְ-הוּא יִתְבָּרֵךְ שְׁמוֹ, וְכִפִּי שֶׁהָאָדָם יִזְכֶּה לְהַגִּיעַ אֶל הַדַּעַת הַזֶּה, כְּמוֹ-כֵן יִזְכֶּה לְהַגִּיעַ אֶל "הַדְרֵךְ לְהַצְלָחָה", וְכָבֵר אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְדוֹשִׁים (נְדָרִים מֵא) : אֵין עָנִי אֲלֵא בְדַעַת, כְּשֵׁישׁ לְאָדָם דַּעַת אֵינוֹ עָנִי, וְכִשְׂאִין לוֹ דַּעַת, הוּא עָנִי גְדוֹל, וְעַל-כֵּן אֵל תִּשְׁבֵּר, אֶהוּבִי, בְּנִי, כְּשֵׂאִין לָךְ מְעוֹת, כִּי כָבֵר אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְדוֹשִׁים (תְּנָא דְבִי אֵלֵיהּ זִוְטָא, פֶּרֶק ה') : חֲזֵר הַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא עַל כָּל מַדּוֹת טוֹבוֹת, וְלֹא מְצָא מְדָה טוֹבָה לְיִשְׂרָאֵל אֲלֵא עֲנִיּוֹת, שְׁמַתוּף עֲנִיּוֹת הֵם יִרְאִים אֶת הַיְיָ"ה, וְאֵין צְדָקוֹת בְּאֵה אֲלֵא מַתוּף עֲנִיּוֹת, וְאֵין גְּמִילוֹת חֲסָדִים בְּאֵה, אֲלֵא מַתוּף עֲנִיּוֹת, וְאֵין אָדָם יִרְא שָׁמַיִם וְאֵין אָדָם לוֹמֵד תּוֹרָה, אֲלֵא מַתוּף עֲנִיּוֹת;

הַדְרֵךְ לְהַצְלָחָה

וְעַל-כֵּן כְּשֶׁעוֹבֵר עָלֶיךָ, אֶהוּבִי, בְּנִי, מֵה שֶׁעוֹבֵר —
מְרִירוֹת וְיִסּוּרִים, וְאֵין לְךָ מְעוֹת, אֲשֶׁר אֵלוֹהִים הַיְסוּרִים
הַקָּשִׁים בְּיוֹתֵר, כָּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים בַּמִּדְרָשׁ
(שְׁמוֹת רַבָּה לֹא, יֵא): אֵין בְּעוֹלָם קָשָׁה מֵעֲנִיּוֹת, שֶׁהִיא
קָשָׁה מִכָּל הַיְסוּרִים שֶׁבְּעוֹלָם, וְאָמְרוּ (שָׁם, סִימָן יד):
כָּל מִי שֶׁהוּא מְדַקְדֵּק בְּעֲנִיּוֹת, כְּאֵלוֹ דְּבוּקִים בּוֹ כָּל
יְסוּרִים שֶׁבְּעוֹלָם וְכוּ', וְאִם יִתְקַבְּצוּ כָּל הַיְסוּרִים לְצַד
אֶחָד וְהַעֲנִיּוֹת לְצַד אֲחֵר, הַעֲנִיּוֹת מְכַרְעֵת לְכָלֶם, כִּי
הַעֲנִיּוֹת שׁוֹבֵרֵת אֶת הָאָדָם לְגַמְרֵי, עַד שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ
הַקְּדוּשִׁים (עֲרוּבִין מֵא:): הַעֲנִיּוֹת מַעֲבִירָה אֶת הָאָדָם
עַל דְּעָתוֹ וְעַל דְּעַת קוֹנּוֹ; וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים
(בִּיצָה לֵב): כָּל הַמְצַפֶּה עַל שְׁלֶחַן אֲחֵרִים, עוֹלָם חָשׁוּף
בְּעָדוֹ, וְכֵן חָיָו אֵינָם חַיִּים; וְעַל-כֵּן, אֶהוּבִי, בְּנִי הַיָּקָר,
אִם אַתָּה רוֹצֵה לְהַצְלִיחַ בְּחַיֶּיךָ וּלְצַאת מִהַעֲנִיּוֹת, עָלֶיךָ
לְדַעַת, כִּי "הַדְרֵךְ לְהַצְלָחָה" הִיא רַק לְדַבֵּק אֶת עַצְמוֹ בּוֹ
יְתָבְרוּךְ, וְלִידַע, אֲשֶׁר אֵין שׁוּם מְצִיאוֹת בְּלַעֲדֵיו יְתָבְרוּךְ
כָּלֵל, וַיִּדְבֵּק מִחֲשַׁבְתּוֹ בּוֹ יְתָבְרוּךְ, וְאִז כְּשִׁיזְכָּה לְהַגִּיעַ
לְמִדְרָגָה זוֹ, אִזִּי הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא יִמְשִׁיךְ עָלָיו שִׁפְעַת
גְּדוֹל, וְלֹא יִצְטָרֵךְ לְהַגִּיעַ אֶל זֵלְתּוֹ, וַיְכַבֵּר אָמַר הַחֲכָם:
"אֵין הָעֶשֶׂר תְּלוּי בְּכַחוֹ שֶׁל אָדָם וְלֹא בְּשִׁכְלוֹ"; וְאָמַר:
"אִסְפַּת הָעֶשֶׂר אֵינָה תְּלוּיָה בִּיגִיעָה וְלֹא בְּשִׁכְלוֹ שֶׁל
אָדָם"; וְעַל-כֵּן אֵל תְּהִיָּה שָׁבוּר בְּדַעְתְּךָ מִכָּל מֵה שֶׁעוֹבֵר

עָלֶיךָ, וְאִזּוּ דִּיקָא תּוֹכָה לְהַגִּיעַ אֶל "הַדְרָף לְהַצְלָחָה",
וְאִם תַּעֲשֶׂה כָּל מִינֵי פְעֻלוֹת שְׂבָעוֹלָם לְהִיּוֹת שֵׁשׁ וְשִׁמְח
בְּחֻלְקָךָ, אֲזִי תּוֹכָה לְהַגִּיעַ אֶל עֲשִׁירוֹת נִפְלְאוֹה, וְאָמְרוּ
חֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים (שְׁבַת כה:): אִיזְהוּ עֲשִׂיר — כָּל
שֵׁשׁ לוֹ נַחַת רוּחַ מֵעֲשָׂרוֹ; וְכֵן אָמַר הַחֲכָם: "אֵין
רַשׁ יוֹתֵר מִמִּי שְׂאִינוֹ שְׂמִיחַ בְּחֻלְקוֹ"; וְעַל-כֵּן בָּזָה
שְׂתַרְגִּיל אֶת עֲצָמָךְ לְשִׂמְחַ בְּחֻלְקָךָ, אַף שְׂאִין לָךְ שׁוֹם
דְּבַר, רַק תִּהְיֶה שֵׁשׁ וְשִׂמְחַ בְּחֻלְקָךָ, עַל-יְדֵי-זֶה תּוֹכָה
לְהַגִּיעַ אֶל "הַדְרָף לְהַצְלָחָה"; וְצָרִיךְ שְׂתַדַּע, אֶהוּבֵי,
בְּנִי, כְּשֶׁתּוֹכָה לְעֲשִׁירוֹת, שְׁלֹא תִתְגָּאוּ בְּעֲשִׁירוֹת שְׁלָךְ,
אֲלֹא זָכַר בְּאִיזָה מַעֲמָד וּמַצָּב הִיִּיתַ עוֹמֵד בְּשַׁעַה
שְׁהִיִּיתַ עָנִי, וְעַל-כֵּן עֲכָשׁוּ רְאוּה לְעִזּוֹר לְזַלְתָּךְ, וְאָמְרוּ
חֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים בְּמִדְרָשׁ (וַיִּקְרָא רַבָּה לַד, י'): הָעָנִי
הַזֶּה עוֹמֵד עַל פְּתֻחָךְ, וְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא עוֹמֵד עַל
יְמִינוֹ, אִם נִתְּתָ לּוֹ, דַּע — מִי שְׂעוֹמֵד עַל יְמִינוֹ נוֹתֵן
לָךְ שְׂכָרְךָ, וּבָזָה שְׂאֵתָה תַעֲזוֹר לְעָנִי, עַל-יְדֵי-זֶה יִרְחִיב
לָךְ הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא יוֹתֵר וְיוֹתֵר; וְכֵן אָמְרוּ (מִדְרָשׁ
תְּנַחֲמָא מִשְׁפָּטִים טו): אָמַר הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא: נִפְשׁוּ שֶׁל
עָנִי הִיִּתָה מִפְּרֻכָּסַת לְצֵאת מִן הָרָעֵב, וְנִתְּתָ לּוֹ פְּרֻנְסָה
וְהַחֲיִיתָ אוֹתוֹ, חֲיִיךְ שְׂאֲנִי מִחֲזִיר לָךְ נֶפֶשׁ תַּחַת נֶפֶשׁ,
לְמַחֵר בְּנֶךְ אוֹ בֵּתְךָ בְּאֵין לִיְדֵי חָלִי וּמִיתָה, וְאִזְכּוֹר לָהֶם
הַמְצוּהָ שְׂעֵשִׂיתָ עִם הָעָנִי, וּמַצִּיל אֲנִי אוֹתָם; וְעַל-כֵּן,

אַהוּבִי, בְּנֵי הַיְקָר, עֵקֶר "הַדְרָף לְהַצְלָחָה" הוּא —
 לְחַזֵּק אֶת עֲצָמוֹ לְהִיּוֹת תָּמִיד בְּשִׂמְחָה בֵּין בְּעֲנִיּוֹת —
 כְּשֶׁעוֹבְרֵת עָלָיו עֲנִיּוֹת גְּדוֹלָה מְאֹד, וְאֵין לוֹ שׁוֹם דְּבָר,
 עָלָיו לְהִתְחַזֵּק בְּשִׂמְחָה עֲצוּמָה, וְלִידַע וּלְהֶאֱמִין, כִּי
 לֹא לְעוֹלָם יִהְיֶה כֵּן, כִּי הָעוֹלָם הַזֶּה הוּא כְּגִלְגָּל עֲגָל,
 וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים בְּמִדְרָשׁ (שְׁמוֹת רַבָּה לֵא, ב):
 לֹא מִי שֶׁהוּא עֹשֶׂיר הַיּוֹם עֹשֶׂיר לְמָחָר, וּמִי שֶׁעָנִי הַיּוֹם
 עָנִי לְמָחָר, אֲלֵא לְזֶה מוֹרִיד וּלְזֶה מַעֲלֶה; וְעַל-כֵּן אֵין
 לָךְ לְהַצְטַעַר עַל עוֹלָם שְׂאִינוֹ שְׁלָךְ, וְזֶה עֵקֶר "הַדְרָף
 לְהַצְלָחָה" — כְּשֶׁאָדָם אֵינוֹ נִשְׁבֵּר, רַק בְּשִׂעָה שֵׁשׁ
 לוֹ מְעוֹת הוּא עוֹזֵר לְעָנִי, כְּמֵאֵמֶר הַחֲכָם: "הַעֲשֵׂר
 בְיָדֵי אָדָם הוּא פְקֻדוֹן"; וּכְשֶׁאֵין לוֹ, אֵינוֹ מִתְפַּעֵל
 מִשׁוֹם בְּרִיָּה, וְאֵינוֹ הוֹלֵךְ לִשְׂאֵל וּלְלוֹוֹת מִזְלָתוֹ, אֲשֶׁר
 אָמַר הַחֲכָם: "הַשְּׂאִילָה וְהַהֲלוֹאָה, הַמְעַנֵּת הַגְּדוֹל אֲצֵל
 הָאָדָם": וְאָמַר: "טַעַמְתִּי מְרִירוֹת כָּל הַדְּבָרִים, וְלֹא
 מִצָּאֵתִי מֵר כְּטַעַם הַהֲלוֹאָה וְהַשְּׂאִילָה"; וְאָמַר: "הַיּוֹי
 זֶהִיר לְאָכֵל הָעֹשֶׂבִים, וְאֵל תִּלְוֶה מִבְּנֵי-אָדָם; וְעַל-כֵּן
 בָּרַח לָךְ רַק אֲלֵיו יִתְבָּרֵךְ, וּתְבַקֵּשׁ וְתִתְחַנֵּן רַק מִמֶּנּוּ
 יִתְבָּרֵךְ, וְאִז תִּרְאֶה אֵיךְ שִׁתְּגִיעַ אֵל "הַדְרָף לְהַצְלָחָה",
 כִּי עֵקֶר הַצְּלָחַת הַחַיִּים הוּא רַק לְמַסֵּר אֶת עֲצָמוֹ לְגַמְרֵי
 אֲלֵיו יִתְבָּרֵךְ, וְאִז, אַהוּבִי, בְּנֵי, כְּשֶׁתְּחַקֵּק בְּדַעְתְּךָ דַּעַת
 זוֹ — שְׂאֵין לָךְ רַק הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּעֲצָמוֹ, זֶה עֵקֶר

”הַדְרָךְ לְהַצְלָחָה”, וְאִם אַתָּה רוֹצֵה לְהַצְלִיחַ בְּחַיֶּיךָ,
תַּרְגִּיל אֶת עֲצֻמְךָ לְבָרַח רַק אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, וְאִז תִּגִּיעַ אֶל
”הַדְרָךְ לְהַצְלָחָה”.

ז.

צָרִיךְ שְׁתַּדַּע, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, כִּי יָמֵי חַיֵּינוּ
הֵבֵל, וְהֵנָּה אֲנַחְנוּ כָּאֵן, וְעוֹד מְעַט כְּכֹר נִהְיָה שָׁם,
הֵנָּה אֲנַחְנוּ בְּעוֹלָם הַזֶּה מְלַכְּשִׁים בְּגוֹף הַגִּשְׁמִי, וְעוֹבְרֵת
עָלֵינוּ מְרִירוֹת דְּמְרִירוֹת צָרוֹת וְיִסּוּרִים וְהִרְפָּתָקָאוֹת,
וְהֵנָּה נִהְיָה שָׁם לְמַעַלָּה בְּעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן בְּהַפְּשֻׁטָה הַגּוֹף
הַגִּשְׁמִי, וְנִזְכָּה לְהִתְעַנֵּג בְּעַרְבוּת, נְעִימוֹת, זִיו, יְדִידוֹת,
חַיּוֹת שְׂכִינַת עֵזוֹ יִתְבָּרֵךְ; וְעַל-כֵּן זָכוֹ, אֶהוּבִי, בְּנֵי,
מֵאֲמַר הַחֲכָם: “אָדָם דּוֹאֵג עַל אֲבוֹד דְּמִיו, וְאִינוּ דּוֹאֵג
עַל אֲבוֹד יָמָיו, דְּמִיו אֵינָם עוֹזְרִים, יָמָיו אֵינָם חוֹזְרִים”;
וְעַל-כֵּן מַה לָּךְ לְהִתְאַבֵּל עַל אֲבוֹד מְמוֹנָךְ, יוֹתֵר טוֹב
לָךְ לְשֹׁמֵר עַל זְמַנְךָ הַיָּקָר, וּלְהִתְאוּנֵן וּלְהִתְאַבֵּל עַל
אֲבוֹד יָמֶיךָ, וְאֲמַר הַחֲכָם: “שׁוֹטֵה מִתְאַבֵּל עַל אֲבוֹד
דְּמִיו, וְלֹא יִשִּׁית לְבוֹ עַל אֲבָדֵן יָמָיו”; כִּי בְּאֻמַּת אֵין
לָךְ אֲבָדָה כְּאֲבֵדַת הַזְּמַן; וְעַל-כֵּן, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר,
עַקֵּר ”הַדְרָךְ לְהַצְלָחָה” הוּא לְשֹׁמֵר עַל הַזְּמַן, וְתִשְׁתַּדֵּל
לְעֲשׂוֹת עִם זְמַנְךָ רְצוֹנוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְתִקְיִם אֶת מְצוּוֹתָיו
הַקְּדוּשׁוֹת, וְתַעֲשֶׂה טוֹבָה לְזַלְתְּךָ, וּבְזֶה תִּזְכָּה לְנַצֵּל אֶת

הַזְמַן הַיָּקָר שֶׁלָּךְ; וְזָכֹר אֶהוּבִי, בְּנִי, אִם תִּהְיֶה שֶׁשׁ וְשִׁמְחָה, וְתִדְבֵּק בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְתִמְשִׁיךְ בְּעֶצְמְךָ אֶת יְדִיעַת הָאֱמוּנָה הַקְּדוּשָׁה — אֲשֶׁר הוּא יִתְבָּרֵךְ מְחִיָּה, מְהוּה וּמְקִיָּים אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כְּלָה, עַל-יְדֵי-זֶה יַעֲבֹר לְךָ הַזְמַן מְהֵרָה, וְלִהְפוּךְ — אִם תִּפְרִיד אֶת עֶצְמְךָ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ, חֵס וְשָׁלוֹם, וְתִבְלֶה בְּתַעֲנוּגֵי הַכֵּל, עַל-יְדֵי-זֶה יִמְשֹׁךְ לְךָ הַזְמַן, וְתִרְגִּישׁ מְמַרְמֵר בְּגִלּוֹת אֲרָכָה, וְעַל-כֵּן רְאֵה רַק לְשִׂמְחָה אֶת עֶצְמְךָ, וְאֵל תִּמְשֹׁךְ עֶצְמְךָ אֶל הַצַּעַר, וְזָכֹר אֶת מֵאֵמֶר הַחֲכָם: "בְּשִׂמְחָה וּבְצַחֲוֹק יֵרָאֶה אֶצְלֶם הַזְמַן קָצֵר, וְלִדְוֹאָגִים וּמְצַטְעָרִים יֵרָאֶה יוֹתֵר אָרְךְ"; עַל-כֵּן, אֶהוּבִי, בְּנִי, "הַדָּרֵךְ לְהַצְלָחָה" הִיא רַק לְשִׂמְחָה תָּמִיד, וְכָל יוֹם וַיּוֹם יִהְיֶה אֶצְלְךָ דוֹר שָׁלוֹם, וְתִמְלֵא אֶת הַיּוֹם בְּכָל טוֹב אֱמֶתִי וְנִצְחִי, וְאֵל תִּמְשִׁיךְ עֶצְמְךָ אֶל הַהֵבֶל, וְתִהְיֶה מוֹכֵן בְּכָל עֵת וְרַגַע לִפְשֻׁט אֶת גּוֹפְךָ הַגִּשְׁמִי, וְאֵז — עַל-יְדֵי-זֶה תִּזְכֶּה לְהַגִּיעַ אֶל "הַדָּרֵךְ לְהַצְלָחָה", וְאֵמֶר הַחֲכָם: "הֵכֵן צִיָּדָה לַיּוֹם הַפְּרֻדָּה, וּמִבְּחַר הַצִּיָּדָה — יֵשֶׁר וְעִבּוּדַת הָאֵל"; וְעַל-כֵּן, בְּנִי, זָכֹר אֶת כָּל זֹאת, וְאֵז דִּיקָא תִּגִּיעַ אֶל "הַדָּרֵךְ לְהַצְלָחָה", וְתִצְלִיחַ כָּל יְמֵי חַיֵּי הַבְּלָךְ, וְזָכֹר כָּלֵלִים אֵלּוּ שֶׁלְּמִדַּתִּי אוֹתָךְ, כִּי תִצְטָרֵךְ אוֹתָם לַיָּמִים הַבָּאִים, וְאֵל יִהְיוּ קָלִים בְּעֵינֶיךָ דְּבָרִים אֵלּוּ שֶׁדִּבַּרְתִּי אֵלֶיךָ, וְאֵל תִּצְחַק מֵהֶם, כִּי כָּבֹר אֵמֶר הַחֲכָם: "מִחֵר תִּבְכֶּה מֵאֵת אֲשֶׁר הַיּוֹם תִּצְחַק";

שה

הַדֶּרֶךְ לְהַצְלָחָה

וְעַל-כֵּן קַח אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה שֶׁדִּבַּרְתִּי אֵלֶיךָ עַד עַכְשָׁיו,
וְכַתְּבֵם עַל לוח לְבָבְךָ, וְאִז תִּגִּיעַ אֶל "הַדֶּרֶךְ לְהַצְלָחָה",
וְתִצְלִיחַ בְּחַיֶּיךָ — לְדַבֵּק אֶת עֲצֻמָּה בְּחַי הַחַיִּים, שֶׁהוּא
הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּעֲצָמוֹ, שֶׁהוּא חַי וְקַיִם לְנֶצַח.

תָּם וְנִשְׁלָם, שְׂבַח לְאֵל בּוֹרֵא עוֹלָם !

